

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 5.

V Ljubljani, dne 30. januarja 1897.

Letnik II.

„Slovenski List“ izhaja vsako soboto. — **Naročnina** mu je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Posamične številke se prodajajo po 7 novč. — **Dopisi** pošiljajo naj se uredništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** naj se pošiljajo upravništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani, Resljeva cesta štev. 5. — **Oznanila in poslanice** se računajo po ceni navadni v Ljubljani. Naročnikom 10 % ceneje.

Strastnost na Kranjskem.

Sprava je sedaj na dnevnem redu. Čedalje več glasov, zahtevajočih, naj se prekine dosedanji prepir, prihaja v javnost. Tudi naš „Slovenski List“ je posvetil temu perečemu uprašanju vso pozornost in menimo, da ni nemala njegova zasluga, da postaje gori omenjeno zahtevanje če dalje intenzivnejše. Složimo se, zjedini se! — odmeva iz vsake njegove številke.

Kako pa naj se izvrši toli zaželjena sprava? Kako naj se doseže sloga?

Temeljni pogoj sprave tiči v teh le dveh besedah: Krotimo strasti! Poiskati moramo koren, iz katerega je pognala nesloga. Ob ta koren je treba od obeh strani zastaviti lopato ter z združenimi močmi dvigniti ga iz tal. Dobro nam je znan ta koren, ki je pogнал ono strupeno zel, kateri je ime slovenska nesloga. Koren našega zla je strast. Strast je vladala do sedaj na tej in na oni strani. Od strasti so dihteli naši politični časniki, zlasti naša dnevnika. Strast je ognjušala do malega vse volitve, kar se jih je vršilo poslednja leta v naši ožji domovini. Strast se je za časa volitev utihotapila celo tjakaj, kjer se oglašja Gospodnji pozdrav: Mir vam bodi! Strast je spremila izvoljence v zbornico, kjer je brat zatajil brata, kjer brat ni hotel seči bratu v roko. Strast je dosegla svoj najvišji vrhunec tedaj, ko je jedna naših strank vsled nespravljalivosti druge nagnila se k Nemcu ter nenadoma prečrtala svoje dično ime, svojo preteklost, napore rodoljubnih prednamcev od leta 1848. pa do l. 1883, ko je šla po zlu nemška večina v deželnem zboru.

Saj imajo tudi po drugod stranke, ali tako se pač nikjer ne izpozablajo, kakor pri nas na Kranjskem. Kako umejo naši bratje Čehi kro-

titi strasti, priča temu nam je poslednja volitev mestnega župana v Pragi.

Obe stranki: staročeska in mladočeska sta sklenili, da hočeta glede na namerjana važna mestna podjetja: asanacijo, kanalizacijo, vodovod, elektriško železnico itd., ki bodo zahtevala več milijonov goldinarjev — delovati složno, kakor sta delovali poslednja tri leta za županovanje Cenjka Gregora. Poslednje dopolnilne volitve so bile meseca oktobra minolega leta. Po kompromisu je pripalo Staročehom 46 glasov, Mladim pa 44. Sklenilo se je, da naj imajo v mestnem svetu, ki se voli iz polnega mestnega zbora, Stari 13 glasov, Mladi 11. Ostala dostojanstva naj se jednako razdele. Pri kompromisu je ostalo nedotaknjeno samo jedno uprašanje: iz katere stranke naj se voli župan. Mladočehi niso hoteli sprejeti tega uprašanja v kompromis, češ, naj si izvoljeni mestni očetje sami izmed sebe izbere najsposobnejšega moža. Vse je šlo gladko in složno; ko pa je prišla na vrsto županova volitev, jela se je krhati jedinstvo. Staročehi so rekli: „Mi imamo dejanjsko, dasi neznatno večino, mi smo se žrtvovali s kompromisom, ker Mladočehi bi sami nikdar ne bili spravili vkupe 44 glasov“. Dejali so: „Vsi praški župani od l. 1860. so bili iz naše stranke“. Mladočehi pa so na to odgovorili: „Do sedaj je bilo vedno običajno, da je bil za župana izvoljen prvi namestnik njegov; dr. Podlipný je prvi namestnik njegov, ergo. Poleg tega je dr. Podlipný baje najsposobnejši, ergo“. Poslednje domnevanje je zbudilo Stare, ki so se na to poslužili svoje večine ter izvolili za župana dr. Vladimira Srba, ki bi bil gotovo čast delal Pragi, saj je z dušo in s telesom Slovan, narodnjak, poštenjak, izboren pravnik in govornik. Da mu je v resnici mar sreče narodove, pokazal je, ko je bil izvoljen za načelnika češke prvostolnice. Odpovedal se je temu dostojanstvu, vedoč, kakšne zle posledice

bi utegnili prouzročiti njegova izvolitev. Dr. Srb je odložil županstvo in kompromis je bil obnovljen v najlepši prijateljski slogi. Staročehi so obljubili, da volijo dr. Podlipnega za kompromisnega župana s to pogojo, da sta oba njegova namestnika Staročeha in da se on sam, ki se je poslednja leta kot prvi namestnik praškega župana skrbno ogibal vsega, kar bi moglo žaliti nasprotno stranko, i nadalje varuje, da ne stori ničesar, s čimer bi ne soglašali Staročehi. Ko je bil dr. Podlipný to obljubil, volili so ga vsi — tudi trije duhovniki — mestni odborniki (dva sta kanonika, jeden je mestni župnik) — za župana praškega. Volili so ga v interesu mira in pokoja in pričakujejo, da bo izvrsten župan.

Mimogrede bodi omenjen tu prizor, ki se je vršil pred županovo volitvijo v veliki posvetovalnici v mestni hiši. Dr. Podlipný pristopi h gori omenjenemu mestnemu župniku odborniku rekoč: „Nadejam se, gospod župnik, da mi boste tudi vi dali glas, saj sva si v rodu, in sicer dvakrat“. In obrnivši se h gospodom, ki so stali tam, pristavi: „Nu da — dvakratna prijatelja sva si; gospod župnik je Čeh narodnjak — jaz tudi: gospod župnik je Slovenec, prijatelj Slovencev — jaz tudi!“ —

Tako je na Češkem. Tam vlada načelo: Blaginja domovine bodi najvišja zapoved — zato rase moč in ugled češkega naroda. Pri nas pa vlada strast. Kakšna bode posledica? Bojimo se, da bi ne bila taka, kakor pri posamični osobi, ki je ugonobljena prej ali slej, ako se uda strasti. Ako hočemo rešiti svoj narod, krotimo strasti. Naj se novo zasedanje našega deželnega zbora in bližnje volitve v državni zbor ne vrše v znamenju strasti, nego v znamenju miru in sprave.

O stoletnici Vodnikovih „Lublanških Noviz“.

Nekatere tiskovine iz mednoviške dobe.

V obseg naše razprave, kateri je namen zaznamenovati, kolikor je mogoče, vse pojave slovenskega jezika na časniškem polju, ne spada povsem to-le poglavje, posvečeno tiskanicam, ki so dohajale Slovincem o raznih prilikah, ne da bi se bile v isti obliki in pod istim naslovom o gotovih obrokih iznova prikazovale na dan. Ali zamolčati vendar ne smemo teh slovstvenih drobnosti, ker so bile v mednoviški dobi nekakšen nadomestek časnikom.

Znani so vojni uspehi Napoleona I. glede na našo domovino. Trikrat je moral odleteti iz nje avstrijski orel. Trikrat je zavihralo nad našo Slovenijo trojbarvno francosko bandero. Obojestranski vojskovodi so pošiljali o teh resnih prilikah našim prednikom slovenske vojne proklamacije*) — prevode francoskih oziroma nemških izvirnikov pridejanih jim na prvem mestu.

*) Generalov: Bernadotta in Frianta oklizanji na Krajnce iz l. 1797. je ponatisnil že Vodnik v „Lublanških Novizah“ i. l. Vojno proklamacijo poveljnika notranjeavstrijski vojski barona Hiller-ja iz l. 1813 je objavil P. pl. Radics v „Lj. Zvonu“ 1894. 56.

Tudi vojna poročila so prihajala sem ter tja v dežel v slovenskem jeziku. Jedno tako poročilo*) natisnjeno v majhni četverki, je shranjeno v župnem arhivu v Naklem na Gorinjskem. Obseg mu je ta-le:

Pofebni List

Zefarške svetlosti vilhi vojvoda Jannesa na Krainške gospode stanove od imenitne frezhe per vojfki na Lafhkim.

Poglavitni Kvartier Sacile 17. dan malitavna 1809. Po narvišhimu povělu fim s' mojmi vojfhaki 10. inu 11. dan tiga meža vun fhel zhes Pontabel, Cividale inu Gorizo na ravno forlanfko polje, inu fim 13. dan s' majhinim délam do vode Taliamento perderel. Sovrafhnik fe je zhes ta potok nasaj potegnil, de bi fe s' fvojmi sadaj pridejzhimi trumami sdrushil. To sdrushenje fe je sgodilo 14 dan per meštu Sacile; tako je imel Sovrafhnik pet divisionov na enim kupu.

Po nozhi shtirnajstiga dneva grēm s' predno vojfko do Cordenona naprej, zela vojfka pride s' dnevam sa meno. Sovrafhna predna vojska ftoji v' Portenone, velka vojfka pak med tukej inu Sacile per Fontana Fredda. V' tim fšanu fe

*) Glej A. Dimitz, Geschichte Krains, IV. 270, kjer se nahaja izvirno nemško poročilo višjega vojvode Ivana, ne omenja pa se slovenski tu pouzeti prevod.

sazhne boj, ktir fe je po krivavimu ruvanju skosi dva dni zlo na nash dobizhik obrnil.

Namestni Kral je franzose vodil; konez boja je bil sa naf tako frezhen, de fe franzos ni mogel sa vodo Livenzo vftavit, ampak de je s' vfo naglizo sa potok Piave beshal. Vjeli smo jih do sdaj zhes fhel ftafhent, inu jih fhe fmiram vezh dobivajo. med timi fta Generala Paze inu Bressan.

Mertvih inu ranenih franzosev je fhe veliko vezh; dobili smo fhel ftafhent Shtukov in u tri Adlerje.

Nashi vojshaki fo vse fturili, kar fo narbolfhi soldatje v' fšanu fturiti, inu fo zhaftito premagali, deslih fo tesko hojo skusi gore inu grape preftali. So bili tako ferzhni v' boju, kakor poterpeshlivi inu fthanovitni v' poterplenju truda. — Tako pifhe Prinz Jannes . . .

O raznih slavnostih, zlasti dinastiških, so natiskavali pesmi prigodnice ter jih razdeljevali med narod. Naj uzamemo v misel le nekatere!

Dne 30. malega travna 1809 je bila blagoslovljena v Ljubljani zastava kranjskih brambovcev. Oduševljenje za domovino, kateri se je že tretjič bližal Francoz, pouzdignila je na posamičnih listih nameščena „Pefim Krajnskih Brambovzov“, ponatisnjena v „Lj. Zvonu“ 1889, str. 447, kjer se pripisuje Val. Vodniku.

K našemu programu.

Začetek smo naredili, a zdaj je treba dela. Dela bode obilno, ker je tudi nasprotnikov v obilnosti. Naš program ni nasproti dvema prepirajočima se strankama, ampak iskati in najti srednjo pot, ki bi nas združila v jedinstvo, kakoršna je bila nekdanj. Mi priznavamo, da sta oba dnevnika slovenska v mnogem pravo pogodila, le zoper ostudni obojni boj smo. Naša naloga je, zbrati mirne duhove iz obeh strank, ki v resnici žele miru in sloge in so siti sedanjega prepira. To naj nam bo tista angeljska piščal, katero je nekdo zasmehljivo omenil. Nič se ne bojmo! Začetek je težak, a dela se ne strašimo. Ako se nam nasprotniki posmehujejo, vemó: kdor se povišuje, bode ponižan. Recimo: Gorje nam! ako ne poslušamo te angeljske piščali: Mir vsem ljudem na zemlji, ki so dobre volje! Torej mir vsem, kateri imajo tudi voljo za mir delovati. Bratje, Slovenci! mirnega duha, pridružite se nam ne v boj, ampak v mirno složno delovanje. Zastonj je od nas pričakovati odgovora na tako uprašanje, kaj je s tistim izrekom „Le ne črez mejo!“ Kdor ni bil zmožen, prvokrat ga razumeti, mora imeti hudobne namene in ni vredno še jedenkrat o tem pisati. Dejstvo se pove, z imenovanjem osebe se le duhovi nepotrebno draže. In zoper obojni prepir bode vsikdar „Slovenski List“, ker sicer bi ga ne bilo treba.

Prepira in nesloge ne bomo podpirali in tudi ne delali. Zatorej se ne bomo prepirali zaradi g. dr. Gregoriča, ker naravnost povemo, da „Slovenski List“ ni samo njegovo glasilo, ampak je glasilo vse zmerne slovenske stranke, ki si je že davno lista želela. Stvari so pa tako nanesle, da ima ravno g. dr. Gregorič za ustanovo tega lista posebne zasluge. Ako torej smešite g. dr. Gregoriča, je to njegova stvar, in če je pravi krščanski mož, bode tako zaničevanje in zasmehovanje popolnoma prezrl, da se le ogne neplodnemu prepiru. Stranka sama prezira tako zasmehovanje, kakor tudi opomin — „otroci mu verjamejo“ — kakor se je nedavno čitalo v nekem listu. No otroci smo vsi in tako zaničevanje nas ne bode motilo, ker dobro vemo, da moramo potrpeti, ako hočemo slogo doseči. Torej mi ostanemo otroci, vi pa, kar hočete, le prosimo vas, da se skoro usmilite slovenskega naroda in že odjenjate od neplodnega dela hujskanja in prepira, kar nikomur ne koristi. Prepiri, kakoršni so bili dozdaj med nami, bili so res otročji tako sicer, da je že mnogim presedalo tako delovanje. Le ti se zdaj zbirajo okrog „Slovenskega Lista“ ter žele, da bi se njihovo število hitro pomnoževalo, da bi tako prišli zopet do tistega časa, ko smo bili vsi Slovenci združeni v enem programu in je vladala uzajamnost med stanovi.

Naš list si ne bode prisojeval nezmotljivosti in rad pripoznal slučajne zmote ter hoče spoštovati svoje nasprotnike obojnega tabora in pričakuje ali vsaj želi tudi spoštovanja od nasprotnih strani, ker je tega prepričanja, da nas vseh konečni namen je blagor ljudstva. Da ta namen dosežemo, moramo se poprijeti vsi dela. Ker pa je mnogo takih, ki ne morejo odobravati vsega dela nasprotujočih si strank, združili so se k skupnemu delu ter žele mirnim potom priti do toliko zaželjene sloge na podlagi krščanske pravičnosti. Ko bi vsi delali v tem zmislu, ne bilo bi nikdar prepira med nami. Žali Bog, je pravičnost druga na jeziku, a zopet druga v dejanju. Mnogi naglašajo pravičnost z jezikom, v dejanju pa dele krivičnost, in to se godi v vseh stanovih. Ker se mnogi sramujejo priznati svoje zmote, posebno zaradi visoke stopinje, katero zauzemajo v človeški družbi, zatorej pa naj trpi pravičnost. Od čim višje strani pa se krha pravičnost, tem večje je pohujšanje. Tu ne pomaga nobeno zavijanje in lepšanje po časopisih, ker niso vsi ljudje tako neumni in slepi, kakor si nekateri domišljajo.

Ravno v tem poslednjem se naš program loči od delovanja mnogih naših nasprotnikov, ki pričakuje pokorščino zoper prepričanje. S tem se krati volitvena pravica. Na drugi strani se pa želi, da ljudstvo ostane v nevednosti o političnih stvareh, da se potem laže v motnem ribari in se tako ljudstvo slepari. A ljudstvo mora se poučiti, da zna za pravice in tudi za poto do pravice, torej potrebuje posebne podpore pri volitvah. Poučiti je treba nižje stanove o socialnem uprašanju, katero se sicer zdaj poznaje še le po imenu, a utegne se nevedno, priprosto ljudstvo zavesti v socialno demokracijo, ako ne postavimo jezusa s krščanskim socializmom. Kar danes morda še lahko storimo, tega ne bomo mogli doseči črez nekaj let, ko bi bilo ljudstvo zavedeno po socialnih demokracijah. Priprosto ljudstvo mora vedeti: kaj je socializem, kaj je krščanski socializem in kaj je socialna demokracija? O tem je treba kratkega in prav umljivega pouka.

Izvorni dopisi.

Iz Lipe nad Vrbo. (Novo slovensko pevsko društvo) Dasiravno vam iz tužnega Korotana le malokedaj kaj veselega sporočamo, marveč le tožimo in odkrivamo svoje rane, javljamo vam preveselo vest, da so naši vrli rodoljubi dne 24. t. m. — zbrani pri našem odličnem rodoljubu g. Hriberniku v Srejah — ustanovili pevsko društvo za Zgornji Rož ter ga krstili „Lipa“. To je drugo slovensko pevsko društvo v slovenskem Korotanu. Zanimanje za društvo je veliko in rase vedno, četudi je mož, ki jih je mati slovenska rodila, pa mu obračajo hrbet. Bog daj, da bi novo pevsko

društvo „Lipa“ prospevalo in nauduševalo naš narod za milo slovensko, slovansko pesem! Bog živi „Lipo!“ — k.

Z Dolenjskega, dne 25. januarja 1897. V knjigi, nam zelo prijetni, čitamo, da je neki oče imel sedem sinov, ki so se večkrat med seboj prepirali, hudobneži ta prepir v svoj prid obračali ter sinovom imetje pograbili.

Nekega dne pokliče oče vseh sedem sinov k sebi, pokaže jim sedem trdo vezanih palic ter ponudi prelomiti ta snopič palic. Poskušajo prelomiti trdo povezane palice; ali zastonj je bil ves njih trud.

Oče razveže palice in vsako posebe brez napora prelomi ter reče: „Glejte, ravno tako, kakor s temi palicami, je tudi z vami, ljubi moji sinovi! Dokler bodete složni med seboj, bodete lahko izhajali, nikdo vas ne premaga. Ako pa bodete nesložni, zgodi se vam, kakor tem palicam.“

„Sloga jači, a nesloga tlači.“

Ta pripovedka in konečni rek je vedno lep, ker je izboren ali klasičen, ter nam predločuje žalosten izgled naše prihodnosti, če bomo nesložni: izgubimo to malo imetje, ki ga še imamo ter bomo vedno in vedno bolj odvisni od naših imovitejših nam sovražnih sosedov. Kaj se more v revščini za obči blagor storiti, znano nam je prav dobro in nam tudi zgodovina pripoveda, da v obči revščini tiči narodova propast.

Med Slovenci je sedaj še malo možno govoriti o blaginji, manj pa še o bogastvu, ker so nam branili pravni in dejanski odnosi in nedostatno narodno razumništvo, da bi si mogli obilneje priboriti to in ono; morda nam omogoči prijaznejša bližnja bodočnost in blagodejna sloga, da dosegnemo, kar smo zamudili, ter tako dospemo do imovitosti in samostojnosti, ker znanosti in lepe umetnosti so proizvodi uzvišene težnje, umstvene sposobnosti in delavnosti zrelega, političsko samostojnega in imovitega naroda.

Složno delo, marljivost in varčnost prinašajo razširjeno blagovitost celemu narodu. Takšno stanje posvedoči, da je gospodarstvo v obče pridelovalno, pa tudi spričuje, da je prosti narod, katerega je vender vedno največ, razborit, spoštovan in zmeren, in kar tudi stori, da narod živi človeku dostojno, svoje otroke odgaja spodobno, veseli se sedanjosti ter skrbi tudi za bodočnost. „V borbi je življenje, a v delu rešitev.“

V vsakem stanu more človek srečen biti, če natančno izpolnjuje svoje dolžnosti. Po svojem stanu ali poklicu obdeljujejo nekateri ljudje zemljo po polju, travnikih, vrtéh in v gozdih ter se pečajo z živinarstvom; drugi prenašajo surove zemeljske in živalske pridelke; tretji kupujejo razne surove in obrtniške pridelke ter jih prodajajo tistim, kateri jih nimajo. Torej imamo kmetovalce, rokodelce, obrtnike in kupčevalce

Jedna izmed najpomembnejših slavnosti, kar se jih je kdaj slavilo na slovenski zemlji, vršila se je v Ljubljani dne 10., 11. in 12. maja srpana 1814. To je bil „mirov god“. Naši dedje so se radovali, da so zopet prišli pod staro avstrijsko žezlo. Drugi slavnostni dan so priredili velikansko narodno veselico na Barju, kamor so se peljali po Ljubljani na ukusno ozaljšanih ladjah. Sodelovali so otroci iz meščanskih krogov, ki so prejeli tedaj vsak po jeden zelen svilnat trak z zlato tiskanim napisom: „Pobizhi punzhike, Pulte marjetize“ i. t. d. Takisto so dobili sodelujoči kmečki mladeniči in dekleta iz rok baronice Lattermannovke svilnat rdeč ali zelen trak, na katerem je stala pesem: „Zefarja ita vgnala Hud vojskine krik“, (Lj. Zv. 1885, Fr. Levec: Vodnikovi pesmi „Premaga“ in „Mirov god“ str. 418.) Navedeni pesmici so razdali med udeležence veselice natisnjene na pol pole papirja v mali četverki. Prvi stoji na čelu ta-le naslov. Lied in der Landessprache | zum Friedensfeste in Krain | am 11. July 1814. | (Gedruckt auf die Schleifen der tanzenden Jünglinge und Mädchen.) Pod slovenskim tekstom: „Zefarja sta vgnala ...“ je ime pesnikovo: Vodnik, pod uzbeknim nemškim prevodom:

Die Herscher haben die wilde Lust
Des argen Kriegs gehemmt,
Und der Franzosen wogend Reich
Ins alte Bett gedämmt. i. t. d.

pa stoji črka Z. (morda Zojs). Nad drugo pesmico na nasprotni strani je isti napis: Lied. 1814, samo opomnja je drugačna: (Gedruckt auf die Schleifen der ein Ballet tanzenden Kleinen). Tudi pod to pesmico. „Pobizhi, Punzhike“ ... je podpisan Vodnik. Pod nemškim prevodom:

Holde Knaben, zarte Mädchen
Pflücket kleine Masslieben,
Goldblümchen, Glockenblümchen
Heute ist das Friedensfest! i. t. d.

ni nobenega znaka, pač pa se nahajajo zdolaj nekatera pojasnila.

Naša slovenska prestolnica je bila posebna ljubljenska cesarja Franca in njegove soproge Karoline. „Oni Iblano vedno salpha“, poje o njem pesem, ki se je jednako poprej omenjenim na posameznih listih v mali četverki natisnjena razglasila med našimi predniki l. 1829. Jeden izvod te tiskaničice hrani pisalec teh vrstic. Naslov se jej glasi takole: PE EM | o godu rojstva nashiga fvitliga | Zefarja | FRANZA I. INO KAROLINE | nalbe fvitile Zefarize | peta | v Iblani na strelihfu 11. fvizhana 1829. Malo okrajšana je natisnjena tudi v „Illyrisches Bl.“ 1829 št. 7. Pod njo stojita črki S. (upan) in K. (astelec).

Pogostoma je prihajala cesarska dvojica sem doli na jug med zveste Ljubljance. O njihovem prihodu je vsakokrat izšla kaka slavnostna pesem tudi v slovenskem jeziku.

Pesnika prigodnika sta bila večinoma dr. Jakob Zupan in Mihael Kastelec. Ko so poleg zidanega mostu odkrivali spomenik, marmornat obelisk, cesarju Francu v znak hvaležnosti za osuševanje barja, zapei je Kastelec: „Pefem | fvitlimu Zefarju | Franzu I | nashimu preljubeshivimu Ozhetu, | péta | v' Prulah per snamnju | 17. velkiga Serpana 1829.“ | Vénze Iblana fpleta, raja ... na drugi strani je natisnjen nemški prevod s črkama M. K.

Oduševljen dinastiški pesnik je bil dr. Jakob Zupan. Njegove prigodnice so se razšle v tisoč in tisoč izvodih med narod. Njegov je osem kitic obsegajoči slavošpev: „Franzu I. | Titu fvojimu | Hvaleshna Emona:

«Kdo more ifhteti
Ozhette dari?
Kdo vredno sapéti
Kaj meni deli? ...

Tej pesmi je pridružil na drugi strani natisnjeno daljšo prigodnico: „Franzu I. | nashimu fvitlimu Zefarju, | ozhetu iblanfkimu | in | Karolini, | nashi fvitli Zefarizi, | o petimu prihodu | v' | Ilirijo.“ |

ali trgovce. Razven teh stanov so še drugi stanovi, kakor učiteljski, uradniški, vojaški in duhovski.

Srečno je ljudstvo, ki ima složne, pridne, delavne in varčne stanove. Taki časi imenuje se v zgodovini: „zlata doba“. Trudimo se tudi mi brez razlike stanu, da bomo pospeševali blaginjo narodovo, da se bo kolikor mogoče nahajalo vse ljudstvo v dobrem telesnem stanju ter da se bomo lažje borili za svoje pravice, narodov obstanek in napredek. In ko bomo svojo dolžnost storili in gledali v solnčnem svitu tako srečno domovino, smeli bomo izustiti besede mogočnega vojvode Belizara: „Mi smo ljubili, ljubimo in bomo ljubili deželo materino“. Miroljub.

Iz zlate Prage. dne 26. januarja 1897. (Državnozbornske volitve) Cesar je potrdil novoizvoljenega župana dr. Podlipnega. V soboto 30. t. m. se vrši slovesna inštalacija. Tako je to nedavno še tako pereče uprašanje ugodno rešeno. Češka javnost bi ne imela sedaj skoro nobenih vznemirjajočih skrbi, ko bi ne bilo slovitega drja. Vašatega in državnozbornskih volitev. Znano je, koliko so v minolem zasedanju državnega zbora Mladočehi prizadejali hudega svojemu bivšemu tovarišu dr. Vašatému in kako jim jeta še vse gorje vračal. Minoli teden se je češko časnikarstvo zelo bavilo z afero, v katero sta se zapletla dr. Sláma in preje omenjeni poslanec; večina listov — seveda ne mladočeskkih — obsojala je odločno postopanje zastopnikov češkega naroda na Dunaju in posebe drja. Sláma napram drju. Vašatému, zlasti pa še to, da je fizično močnejši hotel z bičem nad tovariša svojega, ki je star nad 60 let in se torej ne more dvobojevati, kakor je zahteval dr. Sláma. Dr. Vašatý objavlja sedaj v čeških listih pojasnilo o tej stvari in pravi, da upa, da mu volilci ostanejo zvesti še pri teh volitvah, dasi bodo napeli Mladočehi vse sile, da bi se iznebili nadležnega kritika svoje politike.

Za državnozbornske volitve, ki se vršé na Češkem za V. kurijo 12., za kmečke občine 17., za mesta 19., za trgovinske zbornice 20. in za veleposestvo 22. marca, agituje se jako živahno. Doslej, ko vam to-le pišem, določili so Mladočehi že 14 kandidatov; med njimi je tudi znani mentor Gustav Eim, dasi se je baje zelo „brani“ mandata... „Narodni listy“ pravijo, da ne bode smel noben češki poslanec ustopiti v kako vladno stranko, dokler ne opusti vlada dosedanjega centralizujočega sistema in se resno loti reševanja češkega uprašanja. —

Obširno se je pojasnjeval tudi govor grofa Palfiega, kateri je imel ob Hohenwartovem banketu na Dunaju. Nemški listi se jezé, češki pa radostno pozdravljajo sijajno izjavo, s katero je imenovani grof znova potrdil solidariteto če-

škega plemstva s češkim narodom. Tudi v programu veleposestva je češko državno pravo važna točka; tudi češko plemstvo želi, da bi se dal češki kralj venčati s krono sv. Vavla. In kadar se to zgodi, tedaj se bode hvaležno spominjal ves češki narod i grofa Hohenwarta, kateremu se ima mnogo zahvaliti, kar mu je dal za časa svojega ministrovanja in za časa „železne desnice“. Hohenwartovo ime ostane neizbrisno zapisano v zgodovini češkega naroda v letih 1870...

Temu govoru se je pripisovala tem večja važnost, ker je malo dni popreje govoril dr. Herold v državnem zboru in pojasnjuje mladočeško stališče napram vladi končal svojo izjavo z odločnimi besedami: „V kratkem se bode moral odločiti grof Badeni: ali naj se reši češko uprašanje ali pa naj odstopi ministerstvo.“

Važni so bili tudi shodi, katere so priredili dunajski Čehi preteklo nedeljo in na katerih so protestovali proti predlogu dra. Koliska, da bi bil na Spodnjem Avstrijskem učni jezik samo nemški. O tej priliki se je pokazalo, da je velik del čeških socijalistov še odločno naroden; kajti po njihovih izjavah sodeč, mora se reči, da z isto odločnostjo zahtevajo čeških šol in pravic češkega naroda, kakor i druge češke stranke.

Iz državnega zbora.

(Izvirno poročilo.)

Proračun poljedelskega ministerstva.

Prvi je potožil poslanec Seichert, da se vlada premalo briga za prospeh kmetijstva. Pospešuje naj se zlasti uravnava kmetijskih zadrug. Od njih bode lahko kupovala vojaška uprava, česar potrebuje. — Poslanec Posch je terjal, da naj se izda za Štajarsko nov lovski zakon; poslanca Tekly in grof Zedwitz sta se bridko pritoževala, da se važni zakon o kmetijskih zadrugah ne bode dovršil že v tem zasedanju. — Poslanec Riegler je priporočal odpis zemljiškega davka pri vremenskih neizgodah in uvedbo progresivnega dohodninskega davka. — Poslanec Plass je želel, da se preosnuje živinozdravniška učilišča tako, da jih bodo obiskovali tudi manj imoviti učenci; poslanec Kaiser je priporočal vladi, naj kaj stori za organizacijo kmetov, da ne bode rogoviljenje socijalnih demokratov med njimi dobivalo tal. — Neusmiljeno je poslanec Štefanovič običal slabo upravo posestev verskega zaklada v Bukovini. Poljedelski minister grof Ledebur ni mu mogel vsega ovreči, zato se govori, da bodo ondi odstavljene nekateri uradniki. Obljubil je minister tudi, da pride zakon o kmetijskih zadrugah v prihodnji zbornici skoro na vrsto. — Poslanec Povše je izrazil občno željo agrarcev, da naj se melioracijski zaklad pomnoži na jeden milijon goldinarjev. Bolj naj se skrbi, da dobi Pri-

morsko pitne vode. Žal, da se niso ustavili večji zneski v investicijsko posojilo že letos; zgodi naj se prihodnje leto, ker se je govorilo jednokrat o desetih milijonih. Za kmeta se res nič nestori. Živinarstvo se premalo podpira. Kranjske kmete je zelo oškodovala prašičja kuga. Da se opomorejo, treba jim posojila. Po Dolenjskem je 70% vinogradov že uničila trtna uš. Zato se toliko ljudi izseljuje v Ameriko. Uboga dežela si ne more sama pomagati, pomaga naj ji država zlasti z ameriškimi trtami. V deželni pipinjeri se pač uzgaja na leto do 100.000 žlahtnih trt, a to ne zadošča. Škoda, da nimamo še v deželi kemičnih preskuševalnic za kmetijstvo. Uvažajo se vsled tega ponarejena vina. Iz Amerike se uvažajo na Dunaj jabolka, pri nas jih pa kupovalci dobivajo silno po ceni. Tudi pri prezgodnji prodaji žita so kmetje mnogo izgubili; vse to, ker se je iz poročil od konzulatov sklepalo, da je bila na tujem jako dobra letina. Pokazalo se je pozneje, ko je cena pridelkov poskočila, da ni bila povsod dobra. Uredi naj se gozdni zakon, da ne bodo ubogi kmetje plačevali visokih glob radi izsekavanja lesa. Ljudstvo obupuje in se goni v tabor socijalnih demokratov. Kričeče krivice se gode po Gorenjskem zaradi pašnikov. Gorata kranjska dežela potrebuje močnih konj, zato naj ji vlada preskrbi dosti težkih žrebcev in plemenskih kobil. — Minister Ledebur je obljubil, da se ustanovi v Ljubljani kmetijska kemična preskuševalnica in da bode treba napraviti deželne gozdne zakone, kakeršen je za Češko že gotov. — Poslanec baron Rolsberg se je ogreval za osebni dohodninski davek, za zadruge po poklicih in za velika posestva. — Poslanec Dötzt se je pritoževal, da se razkosana kmetska posestva kupujejo za fidejkomise in da so prenosne pristojbine pri zemljiških prevzoke. — Poslanec Koblar je obširno razložil slabo gmotno stanje rudarjev v Idriji. Dela se včasih o največjih praznikih. Rudarjem se vojaška leta ne uštevajo v pokojnino. Nastavljajo se slabo plačani začasni pazniki. Stari pazniki imajo premajhno pokojnino. Ne kratita naj se rudarjem — posestnikom les in stelja iz erarskih gozdov. Sezida naj erar več hiš rudarjem, da se zboljšajo zdravstvene razmere. Odpravijo naj se znane grablje na vodi. Natančno, s številkami in dokumenti je dokazoval govornik, kako imajo vsi rudniški delavci silno slabe plače in kako malo izda l. 1892. privoljeni poboljšek. Rudarji v Brüxu (Most) in Příbramu stoje dokaj bolje. Naštevši razne vrste rudarjev in njih plače, spomnil se je govornik tudi delavcev pri gozdnem erarju. Najbolj usmiljenja vredne so rudarske udove in sirote. Tu se dela tretji unebo-upijoči greh. Nekateri sirote dobivajo nekaj litrov žita in na dan le po pol krajcarja preskrbnine, država pa vleče iz rudnika na leto po 300.000 do 400.000 goldinarjev čistega dohodka. Kam gre ta denar? Vlada ga nekaj razsipa za zboljšanje tržiške ravnine (Agro Montalconese). Ponudila je 1.233.600 goldinarjev, dasiravno vsa stvar nič prida ne kaže, ampak malim posestnikom še škoduje. Na Goriškem je občna nevolja, da se tako izmetava denar, ki bi se lahko drugod bolj prav porabil. Ta skrb vlade napolnjuje Kranjce, ki že leta in leta zastoj čakajo izsuševanja Barja z zavistjo, idrijske udove in sirote pa z obupom. Govornik še ni obupal nad očetovsko skrbjo poljedelskega ministra za uboge industrijske rudarje in zato se nadeja, da se jim plače skoro primerno uredi. Država naj dá plutokratskim tvorničarjem dober vzgled ter najprej poskrbi za svoje delavce in njihove družine, da bodo ljudje mogli živeti. — Poslanec Janda je rekel, da so največji gospodje v Avstriji ogrski mlinarji, ki so vsi Židje. Zahteval je zakon, ki določaj, odkod prihajajo žito, ječmen in hmelj. Govoril je še poslanec baron Moscon o uvedanju deželnokulturnih nadzornikov in potem je zbornica sprejela proračun poljedelskega ministerstva.

Proračun pravosodnega ministerstva.

Ob glasnem ugovarjanju in grohotu Čehov je razkladal poslanec Hallwich, da se Nemcem na Češkem gode krivice, zlasti zaradi novega trutnovskega sodišča. — Poslanec dr. Šusteršič je govoril o sodiščih na Koroškem in rekel:

Takisto je poslalvi šestih prihod cesarjev v Ljubljano l. 1832. Teh pesmi se je jako mnogo razdalo med ljudi. V ljubljanskem muzeju se nahajajo v mnogih ponatiskih.

Bolesti o smrti cesarja Franca je dal duška C. Hueber z žalospevom: „Carniola | per | mertvini Franza perviga Tita | svojiga | v' | Aemoni. | Speval 12. Sufha 1835 M. E. d. | C Hueber. | V Novimu Meistu 1837. | Natisnila Maria Tandler. Temu delcu je geslo:

„Carnia sala,
Vlak let jokala;
Donashen bo dan.

Tu boči zabeležena še jedna zanimiva tiskanica — pesem natisnjena v Novem mestu pri Henriku Viljemu Tandlerju. Pesnik ni podpisan toda vsaka druga beseda razodeva drja. Jakoba Zupana. On opeva v slovenskem in v nemškem jeziku obnovenje novomeškega kapitula. Naslov temu spevu je: Lik Noviga Mefta | O | Vofkerfji Sboru | svoje fare. („Neustadt's Jubellied bei Herstellung des Capitels seiner Pfarrkirche“). Prva izmed šestih kitic slove:

Berdo vojvoda Rudolfa
Avstrijanfkiga Slavim,
Vladika Antona Volfa
S Franzam, sopet sbor. vezhnm

Pesnik se ozira nazaj na dobo francoske invazije, ko je Marmont zatrl kapitul, omenja požara bližnjega Bršljina, ustaje Kočevcev ter

naposled izpodbuja prošta in korarje, naj hvalijo Boga, da so minili žalostni časi. Pesmi ni dodana letnica. Bržkone je iz leta 1831., ko je bil kapitul dne 25. kimalca iznova nstanovljen. (gl. I. Vrhovec, Zg. Novega mesta, str. 218.) —

Kakor že poprej za Marije Terezije in cesarja Jožefa II. so izhajala tudi v tej dobi razna uradna oznanila, razglasi, patenti in redi v slovenščini. Kajpada stoji gotovo vselej poleg nje nemščina, včasih celo tudi laščina.

Tiskovine s slovenskimi uradnimi objavami, ohranjene iz francoske dobe, svedočijo, da je tudi tuji premagalec spoštoval naš jezik. V francoskem, nemškem in slovenskem jeziku so razglašali francoski sodniki razsodbe, n. pr. sodbo o trojanskih zatožencih, natisnjeno v 600 izvodih (gl. Lj. Zvon 1887, str. 547), potem: Obsojenje Joshefa Beslaja (Shufhtarja) | k' fmerti, ino Gregorja Kremsa | V' shelesje.“ (Dež. muzej)

Ko se je po odhodu Francozov zopet obnovila stara deželna ustava, izšel je dne 29. velikega srpana 1818. kranjski deželni statut potrjen od cesarja tudi v slovenskem jeziku.

Uradne spise sta v tej dobi prevajala Vodnik in Metelko. Dokaj tega blaga navaja dr. Karol Glaser v Zgodovini slovenskega slovstva, II. 90—92.

(Pride še.)

Lahko smo ponosni na avstrijsko pravosodje. Napaka je bila, da po starem sodnem redu sodnik ni bil dolžan iskati objektivne resnice, ampak je razsojal po pravilih, predpisanih v sodnem redu. Bolje bode to po novem civilnem pravdnem redu. Le pri pristranskih sodnikih, ko bodo določali učin, prideta še v nasprotje formalna in objektivna resnica. Za dobro pravosodje je treba, da se sodnik s strankami razume in da se v jeziku strank spisuje zapisnik. Vsak jezik ima svoje posebnosti, in zato mora sodnik sam dobro poznati jezik zatoženca in prič, da sodi pravično. To velja zlasti, ako mnogo ljudi v okraju govori kak jezik. Slovenski Korošci se ponemčujo. A z narodnega stališča ne gledam te stvari. Obžalovati je s stališča pravosodja, da na Koroškem v 13 sodnih okrajih, kjer na gosto bivajo Slovenci, nimamo dovolj slovenščine zmožnih sodnikov. Gospod minister naj poskrbi, da bode tudi na Koroškem pravosodje izpolnjevalo svojo nalogo. Začetek je storjen, kar je v Celovcu predsednikom deželnega sodišča imenovan mož, kateri je zmožen slovenskega jezika. Po njegovem političnem prepričanju jaz ne uprašujem. Na Kranjskem ni noben sodnik klerikalec, tudi gospod Višnikar je moj politični nasprotnik, a vendar so vsi nepristranski. Tudi razsodbe naj dobivajo stranke v jeziku, katerega razumejo. Pri deželnem sodišču v Celovcu je slovenski senat le na papirju. Dalje ne bode sodnik neznošen in surov do kmetov. O sodniku v Ilirski Bistrici lahko g. ministru postrežem z mnogimi podatki. Pri nas nedostaje sodnikov, ker so avskultanti preslabo plačani in tedaj pravniki iščejo drugod službe. Avskultanti naj pridejo v. X. plačilni razred. Na Kranjskem malone noben sodnik ne pride naprej, n. pr. do nadsodišča v Gradcu, kakor bi bilo zakleto. Polagoma naj se tudi podržavi notarijat. — Pravosodni minister Gleispach je najprej govoril o novem trutnovskem okrožnem sodišču, katero ne more biti čisto nemško, ker se mu vsled lege krajev morata utelesiti dve češki sodišči. Obširno je potem odgovarjal minister na stvari, katere so omenjali poslanci dr. Ferjančič, dr. Gregorec in dr. Šušteršič. Prvemu je očital zaradi pritožbe o šmohorskem sodišču slabe informacije in dr. Gregorcu, da je zamenjal Ivana s Karolom Gleispachom. Dvorni svetnik Abram je pač šel iz ministerstva, a ne iz narodnostnega uzroka, ker se še danes ne čuti, ali je bil rojen Slovenec, Italijan ali Nemec. V mojem ministerstvu ne sme noben uradnik na svojo roko delati politike. Razsodbe nadsodišča v Gradcu so pač nemške, ali pri slovenskih ulogah jih morajo okrajna sodišča prevajati in strankam dostavljati v slovenščini. V Celju so gotovo slovenščine zmožni sodniki, ker nosijo slovenska imena in so torej slovenskega rodu. Zelo nedostaje slovenskih sodnikov in tesno mi je, če gledam v prihodnost. V Celju morajo biti porotniki zmožni obeh deželnih jezikov. Teže je v Celovcu, Gorici in Istri. Tu bi pomoglo zakonodajstvo. Strinjam se z načeli dr. Šušteršiča, da mora v domači deželi vsak državljani biti zaslisan in od sodišča prejeti odgovor v svojem jeziku. Koliko da znajo sodniki slovenski, pa ne morem presojati. Poslanec dr. Gregorec je nato sprožil svoj že lani pričakovani govor, s katerim je obetal počiti pravosodnega ministra. Ta je menda slutil, tedaj se je sprva umaknil, da bi ne slišal dolgih litanij. Če je dr. Abram res tako izvrsten, pravi govornik, čemu ga pehate iz ministerstva? Dá, prostor je moral napraviti protislovenskemu agitatorju dr. Gertscherju. Minister je rekel, da pazi pri sodiščih na izvedenje jezikovnih ukazov iz let 1867., 1882. in 1889., pa žal, da to ni res. Niti jedno izmed 34 sodišč na Štajarskem in Koroškem nima dvojezičnega napisa. Najslabše je s slovenščino pri okrožnem sodišču v Celju, pod katero spada 40.000 Nemcev in 400.000 Slovencev. Vse je čisto nemški. Tudi nekatera okrajna sodišča nimajo slovenskih tiskovin. Le nekatere slovenske uloge se rešujejo slovenski. Kako se izvaja tedaj ministrovo načelo o ravnopravnosti pri sodiščih? Nato je govornik navedel z vsemi podatki 56 slučajev, da so sodišča po krivici prezirala slovenščino in na slovenske uloge dajala nemške razsodbe. Čim večji gospod,

tem večji grešnik. Največja odgovornost pada na pravosodno upravo. Ako so uradniki res Slovenci, kakor trdi minister, zakaj pa ne uradujo slovenski? Zato, ker so najbolj zagrizeni sovražniki slovenskega naroda. Dela se po nekem načrtu, da „justitia“ bode dekla neki politični stranki pri zatiranju Slovencev. Pri zadnji volitvi v Celju je 68 uradnikov glasovalo proti Slovincem in 36 samo od sodišča. V Šoštanju je pa slovenski uradnik, ki je volil Slovence, prišel v disciplinarno preiskavo. Slovensko ljudstvo ne more zaupati sodnikom, ki so njegovi ljuti nasprotniki, da bi bili nepristranski v sodni dvorani. Danes nisem govoril splošno, navedel sem dovolj slučajev. Minister naj jih preiskuje in krivice odpravi, ako veljajo od njega izražena načela o pravosodju res tudi za Slovence. — Se jeden Slovenec se je oglasil pri tem ministerstvu, namreč poslanec Višnikar. Govoril je o naloganju pupilarnih in depozitnih denarjev, o odpravi uročnine, o povišanju plač sodnim slugam, o dostavljanju poziva ob nedeljah in o podržavljenju notarijata. Določi naj se notarjem področje. Obširneje je govornik razkladal prednosti novega civilnopravnega reda. Treba bode več novih sodišč in sodnih dnevov, kakor: v Bohinju, Železnikih, Loškem Potoku, Poljanah pri Črnomlju in pri Sv. Križu pri Litiji. Slaba so nekatera sodna poslopja. Da bode moči dobiti več sodnikov, naj se avskultanti bolje plačajo. Na Kranjskem jih je sploh premalo. Tudi dijurnisti so usmiljenja vredni, izpremeni naj se zakon o certifikatistih. Uvede naj se pri vseh sodiščih jezikovna ravnopravnost. Uradniki naj čutijo, da ima minister resno voljo. Na Kranjskem tole že velja in pravosodje je le pridobilo. Dr. Šušteršič je izrazil zadovoljnost, da novi predsednik deželnega sodišča v Celovcu zna slovenski. Znanje slovenščine, kakor nam kažejo izkušnje, nič ne pomaga, ako se kdo strastno bojuje proti našim težnjam. — Poslanec Nabergoj je interpeloval železniškega ministra zaradi tega, ker se v Trstu in Istri odhod vlakov naznanja v nemškem in italijanskem, ne pa v slovenskem jeziku.

Finančni zakon za l. 1897. se je sprejel s 156 proti 70 glasom.

Odprava časnškega kolka.

Poslanec Dobernigg je ostro prijel Poljake, ker so v klubu sklenili glasovati proti odpravi časnškega in koledarskega kolka. Razburjena sta bila v govorih tudi Abrahamovič in Pernerstorfer ter sta se osobno napadala. Sklenilo se je s 149 proti 44 glasom odpraviti kolek pri časnkih, ki ne izhajajo več, kot po trikrat na teden, z dnem 1. marca 1897., pri drugih pa dne 1. januarja 1898. Dovolila se je z veliko večino tudi prosta kolportaza. A oba zakona bodeta čakala ustajenja od mrtvih v novi zbornici, ker sedaj prvemu nasprotuje finančni, drugemu pa pravosodni minister. V takem slučaju je pa zakon, kateri sklone zbornica, mrtvorojeno dete, katero pokopljejo precej, ali pa v gosposki zbornici.

Imuniteta poslancev.

Večje zanimanje je vzbudila še razprava o Pacákovem predlogu, ki se tiče imunitete poslancev, da bi se ne mogli siliti, pred sodiščem naznanjati priče svojih poizvedeb. Kazal je svojo bistroumnost poročevalec dr. Ferjančič, braneč odsekov načrt proti napadom dr. Koppa. Zakon je bil sprejet z ogromno večino, a žalostna mu majka! Ker nima ministra za očeta, ne bode v tej obliki nikdar videl belega dne.

Sklep.

Dne 22. januarja je bila zadnja seja. Poslanci so si voščili srečne volitve. Predsednik Chlumecký je naštel v zadnjih šestih letih sklenjene zakone in obetal mnogo dela prihodnji zbornici, v katero on več ne pride. Zaklicali so poslanci še „slava“ cesarju ter se razšli.

Važni dogodki.

Dne 22. januarja se je razšel naš državni zbor, kateremu je potekla najdaljša postavodajna doba. Poslanci so zapustili prestolnico in odpotovali v domovino, da se udeležijo volilnega boja. Le dva meseca sta odločena za volilno borbo; dne 27. marca se snide že novo-

izvoljena zbornica. Razpuščeni državni zbor ni izpolnil nad, ki so se stavile v njegovo delo; vedno so se čule tožbe iz srede naroda, kajti zbornica je bila po svoji večini taka, da ni zastopala občnih ljudskih pravic in terjatev tako, kakor bi jih bila morala. Preočito se je videlo, da dela le bolj za ožje koristi nekaterih stanov, tako zlasti pri davčni preosnovi in pri preosnovi valute. Tudi je delala rada polovičarsko, ut aliquid fecisse videatur, tako pri volilni preosnovi, kjer se je določila nova volilna vrsta, takozvana peta skupina. Prezreti te občne zahteve skoro ni bilo mogoče, a da zbor noče zadovoljiti opravičenih ljudskih zahtev, pokazal je jasno, ko je zavrgel Taaffejevo predlogo. Duhu in zahtevam časa ustrezata jedino domovinski zakon in pravosodna preosnova. V slovo je umirajoči zbornici finančni minister nadel častni naslov „veliki parlament“, kateri častni pridevek bi pa zbornici odrekli, ker ga ne zaslučuje, pač pa bi ji voščili naslov „dolgi parlament“. Za preminilo zbornico ne bode žalovanja, mnogo upanja pa se stavi vsestranski v nov parlament, ki se bode pečal z mnogimi socijalnimi preosnovami.

Trutnovsko okrožno sodišče je še vedno pereče dnevno uprašanje, ki že dolgo čaka definitivne odločbe. Nemci hočejo, da se pri ustanovitvi letnega sodišča ozira na narodnost, Čehi in ž njimi vlada pa so za to, da se je ozirati v prvi vrsti na teritorijalne in prometne potrebe. Če bi se uprašanje rešilo po želji Nemcev, bil bi uradni jezik novega okrožnega sodišča izključno nemški; če pa se bodeta sodišču priklopili tudi češki občini, Upica in Polica, bode okrožno sodišče trutnovsko mešano. I Čehi i Nemci skušajo potom deputacij priti do zaželenega cilja; ker pa so po sedanjem stanju za Čehe razmere boljše in vse kaže, da bode okrožno sodišče mešano, Nemci po svojih glasilih glasno jadikujo in tožijo, da se hoče tako Trutnovo poslovaniti.

Mladočehi se nadejajo priti v novo zbornico številnejši in jednotnejši. Pri volitvah upajo pridobiti nekaj novih mandatov, zlasti v peti kuriji. Da bode jednotnejše postopanje mogoče, hočejo odstraniti iz svoje srede skrajne radikalne življe, ki jim delajo večkrat sitnosti. Poleg dr. Vašatega, ki je že dalje časa izven mladočeškega kluba, ne namerjajo več kandidovati poslanca dr. Šamanka in pa Purgharta. O nekaterih dosedanjih poslancih še ni gotovo, ali bodo kandidovali ali ne.

Italijanom delajo afriške naselbine v Eritreji nove skrbi. Jedva so se mnogo po uplivu Francije in Rusije za silo poravnali z Menelikom, čeprav se mir ni sklenil preveč častno za državo, ki se šteje med evropske velesile, že jim preti od sudanskih dervišev nova nevarnost. Derviši so se nenadoma zbrali v velikem številu in sedaj prete laškim naselbinam. Oni so dobro organizovani ter razpolagajo z izvrstno konjico, ki s pustošenjem dela mnogo škode. Derviši so jako nevarni in pogumen sovražnik, ker jih vodi v boj fanatično sovraštvo do Evropejcev. Dohajajo celo vesti, da derviši po vsej srednji Afriki nahušajo in uzpodbujajo domače rodove v boj proti evropskim naselnikom. Italijanskim naselbinam preti vedna nevarnost, in vendar vrhovni poveljnik v Eritreji general Baldissera mirno uživa svoj dopust v Italiji, vodstvo pa prepušča v tem kritičnem času svojim podpoveljnikom. Samo ob sebi se umeje, da je zbok tega javno mnenje v Italiji proti generalu, kateri menda bolj ljubi svoj dolce far niente, kot boj v Afriki.

Ruski car je imenoval na mesto grofa Šuvalova guvernerjem v Varšavi Imeritinskega, ki bode gojil isto razmerje napram Poljakom, kakor Šuvalov. V času, ko je bil Šuvalov guverner v Varšavi, godilo se je Poljakom mnogo bolje, ker je slednji skušal ostru nasprotstva med obema narodoma vsekakor oblažiti. Izjemne naredbe, ki so se svoj čas odredile za gubernijo varšavsko, sicer so še, ali se dejanjski ne izvršujejo. Imenovanje Imeritinskega se je veselo pozdravilo, ker se ve o njem, da bode hodil po potih svojega prednika, ki je bil pri ruskih Poljakih jako priljubljen.

Španski vladi delajo ustaja na Kubi in pa upori po ostalih naselbinah še vedno preglavice in sitnosti. Nobeno podjetje ji ne gre prav po-

voljno izpod rok. Sedaj je nejedina v tem, kdaj je uvesti preosnove na Kubi. Predsednik Canovas je mnenja, da se počaka dotlej, da ustaši sami ponudijo prodajo, ali čas je bržkone še zelo daleč, ker se ustaši po poročilu ameriških listov še ne počutijo baš slabo. Neodvisno špansko časopisje, ki večkrat rezko kritikuje postopanje vlade, zamerilo se je tako ministerskemu predsedniku, da je v svojem glasilu zapretel, prepovedati izdajanje vseh neoficijalnih listov, če ne postanejo bolj zmerni v svojem pisanju.

Slovanski svet.

Državnozbornske volitve. — Volitve za poslansko zbornico državnega zbora so razpisane in se bodo vršile:

Na Kranjskem: voli V. skupina dne 10. marca, kmečke občine dne 15. marca; mesta in trgi dne 18. marca; trgovska in obrtna zbornice dne 18. marca; veleposestvo dne 20. marca. Natančnejša določila o kraju, dnevu in uri, kje in kdaj se začne volitev, kakor tudi o uri, kdaj se konča oddajanje glasov, bodo obsežale glasovnice, ki jih prejmo volilci.

Trst z okolico: V. skupina dne 8. marca; prvi volilni razred dne 13. marca; drugi volilni razred dne 15. marca; tretji volilni razred dne 18. marca; trgovska in obrtniška zbornica dne 22. marca.

Gorica in Istra: V. skupina dne 10. marca; kmečke občine dne 16. marca; mesta dne 18. marca; trgovska in obrtna zbornica v Gorici in Rovinju dne 20. marca; veleposestvo dne 22. marca v Poreču.

Na Štajarskem: V. skupina dne 12. marca; kmečke občine dne 17. marca; mesta in trgi dne 20. marca; trgovski in obrtni zbornice dne 22. marca; veleposestvo dne 23. marca.

Na Koroškem: V. skupina dne 9. marca; kmečke občine dne 15. marca; mesta in trgi dne 17. marca; veleposestvo dne 20. marca; trgovska in obrtna zbornica dne 18. marca.

Narod imej prvo besedo! Za to dragoceno pravo narodovo potegnili se je „Slovenski List“ prvi odločno. In kaj je dosegel? Dosegel je toliko, da se to pravo narodovo upošteva tudi tam, kjer se dozdaj ni upoštevalo. Izvrševalni odbor narodne stranke v Ljubljani obrača se namreč do vseh zaupnih mož narodne stranke s prošnjo, naj takoj poizveduajo pri volilcih svojega okraja, koga žele kandidovati za državni zbor in naj to njemu sporoče. Tako je prav in nas presrečno veseli ta preobrat. Narod govori torej prvi, a tudi zadnji!

Priporočajo in posnemajo nas. Ob novem letu je navada, da se listi priporočajo ali pa odsvetujejo občinstvu. Nekateri ljubljanski listi spominjali so se nas večkrat, spominjajo se še nas in „kažejo“ na „Slovenski List“. Med vrsticami se čita priznanje našemu listu, to je odobravajo se temeljna načela, katera odločno zastopa „Slovenski List“. Naši rojaki, kateri niso hodili po naši poti, krenili so na našo pot, in tako n. pr. naš najstarejši dnevnik priporoča isto postopanje glede na državnozbornske volitve, za katero smo se mi potegnili in katero ni bilo do danes v Slovencih v veljavi. Poteguje se namreč za to, naj se zaupni možje posvetujejo o kandidatih, torej naj narod prvi govori in na narodovo željo in zahtevo naj se ozira izvrševalni odbor. Vsekakor so to lepi uspehi „Slovenskega Lista“. Poleg moralnega zadostila pa imamo tudi to zadostilo, da prihaja v naše kolo vedno več so-mišljenikov in — naročnikov.

Korak za korakom stopamo bliže Dežmanovim časom. Le bijte boj za obstoj svojega naroda, le proklinjajte in bijte može, kateri zatajujejo svoj rod — vi, tam ob mejah. Nam pa je vse to prestaro, nemoderno, tako so delali ljudje v starodavnih časih! Sedanja „narodna stranka“ na Kranjskem — oziroma njeni odločujoči „voditelji“ — ravno „poturicam“ največ zaupa, zaradi tega jim je podala roko. Da niso Slovenci, to ji je premalo; da so sovražniki samoslovenskih napisov, ugaja ji že bolj, toda najbolj ji pa ugaja preuzvišenost baron Žvegelj, ker je ravno kar dvignil glas proti celjski postavki. Tako delo je pač častivredno in tak mož vreden upanja. To sklepamo iz tega, ker so v deželnem

zboru člani finančnega odseka, pristaši narodne stranke volili tega moža, da mu poplačajo to zaslugo, za poročevalca o deželnem zakladu! Ali ni v vsej zbornici nobenega Slovenca, ki bi bil zmožen preuzeti to važno poročilo, ki je bilo dosedaj v slovenskih rokah?! Posilinemec, mož, kateri je dosleden sovražnik našega naroda, tak mož naj zauzema med odsekovi člani prvo mesto, ter poroča o zakladu do malega čisto slovenske dežele? Kakor čujemo, imajo v odseku Nemci 4 glasove, narodna stranka 3 glasove in katoliška narodna 4 glasove. Izmed narodnih poslancev pomagala sta Nemcem cesarski svetnik g. Ivan Murnik in g. Višnikar; g. Hribarja bajè ni bilo k seji. Le bijte torej, vi ob mejah, boj za blagor našega rodu, le upijte „morituri vos salutanti“ — mi pa plešemo, kakor nam godeta baron Žvegelj in njegov „praktični“ tovariš g. dr. Ivan Tavčar, kateremu je sedaj pričela delati poklone tudi naša slavna vlada.

Boj za slovenščino na Koroškem. „Mir“ nam poroča in opisuje, kako se na Koroškem vsak kmečki rodoljub, če le količkaj zna nemški, rad poslužuje nemškega jezika pri uradih. Ljudstvo namreč misli, da se z materinščino nič ne opravi. Pretekle dni pa se je oglasil na Vrbski postaji zaveden okoličanski Slovenec in je oddal uradniku slovenski vozni list. Uradnik je zavrnil stranko, da ne sprejme lista, ker je slovenski. Naš Slovenec se ni ustrašil in se je pritožil pri ravnateljstvu južne železnice. To le je odgovorilo, da se vozni list le radi tega ni sprejel, ker na njem ni bila napisana zadnja postaja, toda ustreglo je pritožbi popolnoma in je naznanilo, da se je pritožba s posebno zahvalo na znanje uzela in uradno ukrenilo, da se v prihodnje kaj enakega ne pripeti. Tako je prav. Potegnimo se za svoje pravice, in dale se nam bodo. Mi nismo radi uradov, ampak uradi so radi nas.

Boj za slovenščino na c. kr. pošti v Trstu. Kakor vidijo naši čitatelji, beležimo vsak dogodek, ki se tiče našega milega materinega jezika. Iz teh dogodkov, ki se množe ob mejah Slovenije, napravljamo si sliko in zgodovino trpljenja našega slovenskega jezika, kateremu je sicer zakonom zajamčena enakopravnost v cesarskih uradih, kateremu pa to enakopravnost kraté uradi sami, ali da bolje rečemo, nekateri c. kr. uradniki samo zato, ker so politični nasprotniki našega jezika.

O žalostnem zatiranju slovenščine na c. kr. pošti v Trstu poroča nam „Edinost“ naslednje. „Tržaška posojilnica in hranilnica“ dobila je priporočeno pismo z nemškolaško dostavnico. Te dostavnice ni hotela sprejeti in je prosila, da se jej pismo dostavi na podlagi slovenske tiskovine. Pismonoša je odšel in to prijavil svojemu uradu. Nato je čez nekaj časa prišel sam c. kr. poštni oficijal z istim pismom in z isto dostavnico ter izjavil, da je prišel uradno. Poslal da ga je poštni upravitelj, da izposluje podpis. Ako pa posojilnica noče podpisati, izjavil je g. oficijal, smatralo se bode pismo nesprejetim in ostane v poštnem uradu predpisano dobo (namreč 7 dni), potem pa se vrne oddajatelju kot neuzdigneno. Tržaška posojilnica in hranilnica je na to odgovorila, da ona pismo sprejme in prosi in zahteva nemškoslovensko tiskovino, kakoršno c. kr. pošta mora rabiti vsaj na zahtevanje. C. kr. pošta torej ne more smatrati pisma nesprejetim, ker stranka ni izjavila, da pisma ne sprejme.

Postopanje c. kr. pošte v Trstu je nepravilno, pobija enakopravnost. Žalostno je, da se za dostavljace rabijo c. kr. oficijali. Iz tržaškega dogodka se učimo, da večkrat ni nemarnost poštinih uradnikov, ako ne dajejo slovenskih tiškovin, nego „želja“, oziroma zapoved poštnega ravnateljstva.

Bodoči slovenski poslanci! V tem grmu zajec tiči.

Usoda Slovanov ob Adriji. Dne 16. decembra lanskega leta podavili so italijanski ribiči četiri naše ribiče iz Sv. Križa, ko so tile mirno ribarili na morju. Italijanski ribiči so napadli naše ribiče, ki imajo pravico ribariti, podavili so jih in pometali v morje. Storili so to po

znanem geslu, kjer je Lah, tam ne sme biti Slovan. Tako postopajo Lah po vsej črti. V našem Primorju napovedali so Slovanom smrtno vojsko. Naš dopisnik iz Istre poročal nam je v predzadnji številki o neznosnih razmerah v Istri. V občini pomjanski bodo občinske volitve. Dne 19. januarja t. l. šlo je zvečer nekaj slovenskih agitatorjev iz Trušek proti Loparju. Nakrat počil iz dvocevke; zrnje je jednega tako hudo ranilo, da so ga morali prenesti v bolnico v Koper, a druge je precej poškodovalo. V pomjanski občini vsi vedó, da je na Slovence streljal italijanski agitator. Uprašamo, ali to ni zadosti, da bi se vladi odprle oči.

Prva laška propoved v Rojanu pri Trstu. „Edinost“ poroča, da je dne 17. januarja t. l. ob 1/2 10 uri predpoludne bila prva laška propoved v rojanski cerkvi, katere se je udeležilo celih 13 Rojancev! Od teh jih par ne umeje niti jedne same besede italijanski, vsi drugi pa gotovo toliko ne, da bi umeli italijansko propoved. Nekaj gospode je prišlo iz — mesta! In cerkvena oblast rojanska se je izkazala hvaležno svojim prijateljem in prijateljicam, kajti prinašali so se jim posebni stoli, da so na njih sedeli. Toda ravno to mestno občinstvo je najboljši dokaz, da italijanske propovedi v Rojanu ni potreba.

Pri slovenski propovedi je bila cerkev natlačeno polna, in to resničnih župljanov rojanskih.

Okolo cerkve je bilo videti precej strazarjev. Nekdo se je morda bal, da bi Slovenci utegnili pretepati laško gospodo. No, zmotil se je. Slovenci ne posnemajo tistega Laha v Pomjanu pri Kopru, ki je v mraku streljal na slovenske agitatorje; Slovenci hočejo doseči svoje pravice le po zakonitem potu. V tem se ravno razlikujejo od marsikoga drugega.

Javni shodi političnega društva „Edinost“ v Trstu. V kratki dobi treh mesecev priredilo je društvo „Edinost“ osemnajst javnih narodnih shodov, na katerih se je potezalo za osnutje c. kr. okrajnega glavarstva za tržaško okolico, torej za najvažnejšo točko svojega programa. Prvi shod je bil dne 18. oktobra 1896 in zadnji dne 24. t. m. v rodoljubnem Križu. Vsi shodi, kar se tiče udeležbe in narodnega oduševljenja, obnesli so se toli sijajno za narodno stvar, da tega tržaški rodoljubi niso pričakovali. Vsi shodi vršili so se v najlepši slogi; vsi zborovalci izrekli so se soglasno za resolucije, katere je predlagalo politično društvo „Edinost“. Dosegel se je velikanski moralni uspeh: kar je slovenskega, uzbudilo se je iz apatije in mrtvila. Po pravici se raduje „Edinost“ tem lepim uspehom; veseli se ž njo vsak iskren Slovenec, da po tržaški okolici veje sedaj svežejša sapa, katero občutijo naši nasprotniki noter do kosti. To priznavajo sami v svojih glasilih. Te sveže sape so se tudi zbal nasprotni agitatorji, da si niso upali niti ziniti na teh shodih. To je velik dobiček, ki ga beležimo z veseljem in zadovoljstvom. Tržaški rodoljubi so si zagotovili okolico za bodočnost in tako ob nevarni naši meji s požrtvovalnim in nesebičnim delovanjem utrdili prevažno narodno nepredobitno postojanko v zaščito — Slovenstvu.

Koroški lisjak. Bližajo se državnozbornske volitve in zato pride lisjak iz brloga, da bi lovil slovenske volilce. Koroški „Bauernbund“ je namreč sklenil izdajati list v slovenskem jeziku. Ta list bode izpodbijal slovensko gibanje na Koroškem in bode njega delovanje naperjeno zlasti proti „Miru“. Ta zlobna nakana mora združiti vse koroške Slovence v tesno telo, da bodo laže odbijali vse sovražne napade. Ako bodo naši rojaki složni, jedini in delavni, potem bode že odzvonilo novemu listu, kakor je odzvonilo lisjaku „Kmetškemu prijatelju“ v Celju in „Štajarskemu kmetu“, znanemu kajharju v Mariboru.

„Schulverein“ na Koroškem. Dalje in dalje v slovenski narod silijo Nemci s svojim ponemčevalnim društvom. Vedno globočje prodirajo v nas. Ob božiču je „Schulverein“ dal podpore šolam na Brnci, Trdnji Vasi in Ojstrici nad Spodnjim Dravbergom!

Kaj vse je Nemce! V župni cerkvi v Celovcu bila sta te dni poročena ženin in nevesta

v slovenskem jeziku. Celovski Nemci smatrajo to slovensko poroko za napad na nemško narodnost!

Kako nam ministri mečejo pesek v oči. Pravosodni minister Gleispach odgovoril, oziroma zavrnil je slovensko pritožbo glede na nedostajanje slovenskih sodnikov z besedami: „V Celju so gotovo slovenščine zmoežni sodniki, ker nosijo slovenska imena in so torej slovenskega rodu.“ To je ravno tako res, kakor ako bi mi trdili: „V Djakovu je vladika Josip Juraj Strossmayer največji Nemec zato, ker nosi nemško ime“. Ni vsakdo ptič, kdor poje; tako tudi ni vsak Slovenec, kdor slovenski govori.

Mengšani glede na slovenski napis na poštnem pečatniku niso tako zaspani, kakor misli „Slovenski Narod“. Pritožila se je že občina mengeška pri poštnem ravnateljstvu v Trstu in nedavno je bil o tem pečatniku celo govor v državnem zboru, kar že vedo bralci „Slovenskega Lista“. Zaspana sta tedaj le „Narodov“ urednik in njegov dopisnik, ker o tem še nič ne vesta.

Gospod Peter Majdič, ki ima lep mlin v Jaršah pri Mengšu, je na vse strani soliden in izvrsten mož. Samo njegova zaloga moke v Ljubljani ni prav v redu. Če pošljem tja po moko, dobim jedino nemško fakturo. Da bi vrli narodnjaki Majdiči v beli Ljubljani hoteli nemškutariti, ne verjamemo. Kdo je tedaj kriv?

Narodnim društvom v preudarek. Med člani naših narodnih društev je jako mnogo obrtnikov. Skrbeti bi bilo torej, da člani društev dosledno podpirajo svoje sočlane — obrtnike. Tu bi v prvi vrsti moralo veljati zlato găslo: „Svoji k svojim“. Kakor nam je znano, določa fotografski zavod Davorina Rovška cene članom narodnih društev za nekaj odstotkov niže, a navzlic temu imajo nemški fotografi od slovenske strani še vedno preveč neopravičene opore. Isto se godi ostalim slovenskim obrtnikom in čudo bi ne bilo, da bi se jih polastila v narodnem oziru neka malodušnost. Slovenci, ne s praznimi besedami, nego z dejanji podpirajmo svoje rojake, tako tudi najbolj koristimo celoti narodu. Kdor dela drugače, tepe sebe. Torej Slovenec le k Slovencu!

Svetozar Hurban Vajansky, najznamenitejši pisatelj in pesnik slovaški, praznoval je te dni petdesetletnico svojega rojstva. Svetozar Hurban se je porodil dne 16. januarja 1847. leta v Hlubokem v nitranjski županiji. Slavnoznani pisatelj dr. Josip Miloslav Hurban bil mu je oče. Svetozar Hurban se bavi samo s književnostjo; okolo njega se osredotočuje vse politično in književno gibanje Slovačkov. On je najodličnejši zastopnik slovaškega pesništva. Leta 1850 je izdal lirske in epske pesmi: „Tatra in morje“. Spisal je povest: „Herodes“, v kateri nam v živih barvah slika pomažarjenje slovaške dece, kako namreč Mažarji odvajajo slovaško dečo v čisto mažarske kraje, da jih tam pomažarjuje. Znana so tudi njegova „Jadranska pisma“, spomini na Dalmacijo. Leta 1890. je priobčil pesmi „Stihi“. Najznamenitejše Hurbano delo je „Suha veja“. Svetozar Hurban je ustanovitelj „Slovenských Pohladů“ (od l. 1881.), to je književnega mesečnika. Svojo politično delavnost razvija v listu „Narodnie Noviny“, ki izhajajo v Turčanskem sv. Martinu. Ko je leta 1892. hotel postaviti svojemu očetu dr. Josipu Miloslavu Hurbanu spomenik na vaškem pokopališču v Hlubokem, prepovedala je ogrska vlada to obiteljsko slavnost ter njega in njegove sorodnike spodila s pokopališča. Vlada ga je radi tega pijetetnega čina postavila pred porotnike v Požunu, in Svetozar Hurban je bil obsojen na jedno leto ječe v Segedinu, na globo 300 goldinarjev in povračilo troškov 257 goldinarjev. Tako je življenje narodnega mučenika Svetozara Hurbana, življenje, ki je verna slika trpljenja slovaškega naroda.

Mažar — barbar. Poslanec Eötvös, član skrajne leve in znani zatiralec slovanskega življa na Ogrskem, rekel je v poslanski zbornici, da se na cesarskem dvoru v Budimpešti potepajo kot služabniki tuji vlačugarji, Nemci in Čehi. Tako je imenoval ta Mažar cesarjeve služabnike! Toda, kjer se gre za to, da se počrni Slovan, tam tudi Nemci niso boljši. Sloveči

nemški romanopisec Gustav Freytag imenuje v svojih romanih Slované naravnost — pse!

Podobe Josipa Jurčiča, tiskane v „Narodni Tiskarni“ na bel trd papir v velikosti kabinetne fotografije, dobivajo se pri litijških Slovenkah, ako se jim pošlje v poštinih znamkah ali pa s poštno nakaznico za jedno podobo najmanj 20 novč. za družbo sv. Cirila in Metoda.

„Glasbena Matica“ v Ljubljani priredi na korist pokojninskemu zakladu svojih učiteljev v čitalnični dvorani „Narodnega doma“ tri glasbene večere, in sicer dne 4. februarja, dne 17. marca in dne 3. aprila 1897. leta vselej ob 8. uri zvečer. Sodelujejo člani slovenske opere, društveni učitelji in oddelek društvenega pevskega zbora. Razpored večerov obsega točke iz vokalne in instrumentalne glasbe ter samospelve. Kakor znano, napravlja „Glasbena Matica“ pokojninski zaklad svojim učiteljem; poskrbeti je torej treba, da v ta zaklad res kaj denarja pride. Z ozirom na blagi namen želeti je torej, da se lepim večerom odzove naše občinstvo kar moogoče mnogoštevilno.

Efektna loterija. Finančni minister dovolil je mestni občini ljubljanski prirediti efektno loterijo. Občina sme izdati jeden milijon sreček po 1 krono.

„Prvi Narodni Dom“ v Novem Mestu. Na občnem zboru delniškega društva „I. Narodni Dom“ v Novem Mestu dne 15. januarja 1897, uzelo se je letno poročilo na znanje ter se je odobril račun za leto 1896 u dohodkih s 470 gld. 83½ kr., v stroških s 424 gld. 29½ kr., s čistim prebitkom 46 gld. 34 kr. Stan imovine: V imetju 10.731 gld. 67 kr., v dolžnostih 10.256 gld. 3 kr., in rezervni zaklad s 1138 gld. 13½ kr. Sklenilo se je od prebitka 46 gld. 34 kr. prenesti na novi račun 6 gld. 34 kr., darovati društvu „Narodna čitalnica“ za popravo poslopja 20 gld., moški podružnici sv. Cirila in Metoda prispevek 5 gld. in društvu „Narodni dom“ v Ljubljani 5 gld. Odbor se je pooblastil iz dohodkov leta 1897, dati posojila 200 gld. društvu „Čitalnica“ za nakup novih svetilnic in nove oprave, in hranilno knjižico št. 1280 za 170 gld. založiti v rezervni zaklad, da se poravna zaostanek iz leta 1890 do 1895 in delničarjem izplača na kupon 18. decembra 1896 3% dividenda.

Konečno so bili izvoljeni za preglednike računa: Valentin Oblák, Dr. Josip Marinko in Karol Kunc.

Kipar Fran Tončič v Kamniku dovršil je podobi sv. Cirila in Metoda za Kraljevice na Hrvaškem.

„Obrtna zveza za Kranjsko“ pritožila se je radi nepravilnosti pri volitvi v trgovinsko in obrtno zbornico za Kranjsko na pristojnem mestu.

Samonemški poštni pečatniki: Kropp: Mannsburg; Unter Koschana; Mariathal bei Littai; Islak; Ossiunitz; Oplotnitz; Dolina bei Triest; Dornberg; San Giovanni bei Triest-Moschganzen; Ober-Rötschach bei Gonobitz; Doll; Rohitsch Sauerbrunn; Lichtenwald; Radna bei Lichtenwald; Greiss bei Cilli; Radkersburg; Windisch-Landstrasse; St. Barbara in der Kollos; Sauritsch; Pragerhof; Polstrau; Rohitsch; Maria-Rast; Gonobitz; Feistritz bei Marburg; Hohenegg; St. Jakob im Oberrosenthal; Feistritz im Rosenthal; Ober Ferlach. Da na celovških, tržaških, goriških, celjskih, mariborskih, ptujskih poštinih pečatnikih ni mesta slovenščini je umevno — saj imamo celo v Ljubljani tri samonemške poštne pečatnike!

Umrla sta v Ljubljani: zapovednik 28. divizije podmaršal Ludovik Hegedüs de Tiszavölgy, in Josip Friderik Seunig, veleposestnik in podpredsednik c. kr. kmetijske družbe za Kranjsko.

Slovenski krščanskosocijalni delavci so priredili v nedeljo 17. t. m. v prostorih starega strelišča predpustno veselico. Razpored, obsejajoč petje, tamburanje in šaljivo loterijo, izvršil se je izborna, za kar gre hvala pevcem delavskega pevskega društva „Zvon“ in tamburašem tamburaškega kluba „Zvezda“. Prolog je govoril gosp. dr. Jan Ev. Krek, ki je v navduševalni besedi kazal pravo razveseljevanje, katero more dati le pravi krščanski duh. Burna pohvala je bila dokaz, da je govornik govoril iz srca v srce.

Po završenem razporedu pričela se je prosta zabava, pri kateri se je ob glasovih domžalske godbe sukal mladi pa tudi „stari“ svet pozno nad polunoči. Veselico so počastili tudi nekateri duhovniki, med njimi č. g. župnik M. Malenšek, izmed svetnih gospodov pa gosp. župan Ivan Hribar, dr. Vinko Gregorič ter več meščanov in precejšnje število obrtnikov. Bolniki „Slovenskega katoliškega delavskega društva“, katerim je bil namenjen dobiček, bodo tudi hvaležni prirediteljem te delavske predpustne veselice.

Zanimljivosti.

Novi državni zbor bode štel 425 poslancev. Kraljevine in dežele, v državnem zboru zastopane, volijo naslednje število poslancev, in sicer:

	Veleposestvo	Mesta in trgi	Trgovinska in obrtna zbornica	Kmetične občine	Splošna skupina	Skupaj
Bukovina	3	2	1	3	2	11
Češko	23	32	7	30	18	110
Dalmacija	1	2	—	6	2	11
Dolnje Avstrijsko	8	19	2	8	9	46
Galicija	20	13	3	27	15	78
Gornje Avstrijsko	3	6	1	7	3	20
Goriško	1	1	—	2	1	5
Istra	1	1	—	2	1	5
Koroško	1	3	1	4	1	10
Kranjsko	2	3	—	5	1	11
Moravsko	9	13	3	11	7	43
Predarlško	—	1	—	2	1	4
Solnograško	1	2	—	2	1	6
Šlezija	3	4	—	3	2	12
Štajarsko	4	8	2	9	4	27
Tirolsko	5	5	—	8	3	21
Trst	—	2	1	1	1	5
	85	117	21	130	72	425

Električna železnica Budimpešta — Čakovec, oziroma Reka bode se začela graditi. V kratkem prično se delati načrti.

Mučenje vojakov. Imamo sicer zakon zoper mučenje živali, a zoper mučenje vojakov, zdi se nam, ni nobenega paragrafa. Vsak dan čitamo o samemorih pri vojakihi. Zlasti na Poljskem grozovito mučijo vojake. Poljski listi javljajo, da se je v Przeworsku jeden dan ustrelilo 14 vojakov, ker so jih častniki grozno mučili.

Jestne gobe. Nikjer se jestne gobe tako ne cené, kakor na Ruskem, in nikjer jih ni toliko, kakor na Ruskem. Radi tega nazivajo Rusijo deželo gob. Rusom so gobe tečna jestvina. Tudi pri nas so gobe v čišlih, toda premalo jih nabiramo, a naše kmetice jih premalo prinašajo na trg, dasi se po gobah vedno pouprašuje. Premalo pazijo kmetice na to, s čim je kaj zaslužiti. Gobe bi se morale po gozdovih pridno pobirati. Pobirati pa bi jih morali razumno. Navadno naši ljudje iztrgajo gobo s koreninicami vred iz zemlje. To ni prav. Gobe se morajo odrezovati, tako da iz koreninic izrasó nove gobe. Ako torej izrujemo gobo iz zemlje, pokončamo prihodnjo rast.

Nesreča v Carskem selu. Car Nikolaj se je dne 16. t. m. sprehajal po vrtu carskega sela. Od daleč je opazil nekega vrtnarja, kateremu je hotel nekaj ukazati. Dal je torej znamenje vrtnarju, naj se mu približa. Vrtnar je na ta migljaj takoj stekel proti carju. Na nesrečo stala je tam blizu vojaška straža, katera je mislila, da hoče vrtnar napasti carja, ker je tako hitro tekkel proti njemu. Vojak je pomeril na vrtnarja in ustrelil. Hitec je zadel nesrečnika v srce. Car je silno razburjen radi tega žalostnega dogodka.

Pariz — prazen. Meseca decembra lanskega leta opažalo se je v obče v Parizu, da so izostali vsakoletni gostje, ki so ta čas radi prihajali v Pariz. Tako so izostali Rusi in Nemci, le Belgijci so ostali stanovitni in so tudi letos prišli v „srce sveta“, kakor Pariz imenujejo. V hotelih in velikih gostilnicah ni posebnega življenja, a na Bulevardu ni videti tujih obrazov. „Figaro“ to obžaluje in pravi, da so bržkone temu vzrok lanske sijajne ruske slavnosti, ki so mnogo tujcev privabile v Pariz, a glavni vzrok, zakaj ne prihajajo tujci v Pariz, tiči v tem, da občujo iz Petrograda, Berolina in z Dunaja bliskovni vlaki, ki privajajo neposredno tujce iz njih domovine na obale Sredozemskega morja — mimo Pariza. Toda „Figaro“ upa, da se že

vender kak tujec povrne v Pariz, ako mu ne izprazni žepa zloglasni Monte Carlo.

Pivo v Avstriji. V razdobju 1895/6. proizvelo se je v Avstriji 18,675.849 hl. piva, torej več, nego v predpreteklem razdobju 1894/5., ko se je pridelalo 17,320.248 hl. piva.

Hiše v Ameriki. Znano je, da se v Ameriki zidajo neznanski visoke hiše. Kadar kaj takega čitamo, zdi se nam neverjetno, da bi na pr. kdo gradil hišo s 14 nadstropji. A vender je to res. Neki glavničar (kapitalist) O. Havemeyer zida v Novem Yorku 25 nadstropno palačo, ki bodo 104 metre visoka. Gradnja se je pričela leta 1895. in se bode dovršila letos meseca junija.

Ogrski izvoz sladkorja v Kitaj. Koncem lanskega leta povedel je prvič preko Reke parobrod „Medusa“, 5060 kv. sladkorja v Hongkong. Izvažati so začele sladkor ogrske tvornice, in to je prvič, da se je poslal sladkor v Kitaj.

Koliko vina pridelala Francija. Leta 1896. pridelalo se je na Francoskem okoli 44,656.000 hl. vina; in sicer za 17,968.000 hl. več, nego leta 1895. Kar se kakovosti tiče, zaostalo je lansko vino za predlanskim.

Novo ime Peterburgu. Prestolnica ruskega carstva nosi nemško ime Peterburg. Rusom to ime nikakor ni po godu in radi bi ga zamenili z drugim, ruskim imenom. Prosto ljudstvo rusko naziva svojo prestolnico Piter, toda to ime ne ugaja učenim možem. Vsekakor hočejo odvreči nemško ime Peterburg. In prav tako. Ali kako prekrstiti Peterburg, to dela preglavico. Neki zgodovinar misli na ime Petropol, ker je to ime našel v stari listini nekega arhiva. Toda to je z dežja pod kap. Tudi to ime ni rusko. Slovenci pravimo Petrograd, le nekateri v nas pišejo Peterburg, in sicer tisti, ki so najmanj ruski in ki so toliko ruski (beri: slovanski), kakor ime Peterburg. Rusi imajo Pavlograd, Novgorod (Novi grad), zakaj pa bi ne imeli Petrograd? To ime je vsem Slovanom drago, to je naše ime. Srbi imajo Beligrad, Čehi Višegrad, Slovenci imamo mnogo gradov. Mi ostanemo torej pri Petrogradu.

Bospor in Dardanele. Vso Evropo zanima uprašanje o Bosporu in Dardanelah. Bospor (po turški Istanbul Boghasi) je morska ožina, ki vodi iz Črnega morja v Propontis ali Marmarsko morje. Dobila je baje svoje ime, ki pomenja kravjo pot, ker je po tej poti plavala Jo v kravo spreobrnjena. Ta morska cesta je 30 km. dolga, v sredi le 550 m. in na najširšem mestu 2¼ km. široka. Globoka je do 30—60, na enem mestu 120 m., torej pripravna za največje brodovje. Po Bosporu vodi pot iz Črnega morja do Carjigrada; naravno je torej, da Bospor najbolj za-

nima Ruse, ki so gospodarji Črnega morja. Po pogodbi iz leta 1841. odprti so Bospor in Dardanele jedino le turškemu brodovju, a zaprti brodovju vseh drugih velevladi. To je bilo mogoče v onem času, ko je Turčija gospodovala malone vsemu črnemorskemu primorju in je takrat bilo Črno morje turško morje. Danes je temu drugače. Od zadnje ruskoturške vojne gospoduje Rusija od ustja Dunava do Batuma in je dandanes Črno morje rusko morje. Po pravici zahteva torej Rusija, da pogodba od l. 1841. preneha in da se Bospor in Dardanele otvorijo brodovju vseh evropskih velesil. Ker pa bi Rusija pri tem največ pridobila, ne morejo se evropske velesile zjediniti in zato nikomur ne privoščijo Bospora. Turek pa se še dalje lahko smeje.

Najnovejše vesti.

Shod zaupnih mož katoliškonarodne stranke vršil se je v Ljubljani dne 28. t. m. Udeležilo se ga je nad 300 zaupnikov. Shod je otvoril g. kanonik Andrej Kalan. Predsednikom je bil izvoljen g. vodja Fran Povše. G. Povše preuzame vodstvo z običajnim pozdravom ter prosi mirne in stvarne razprave. G. dr. Šušteršič poroča o zahtevi narodne stranke glede na kompromis, naj se ji prepusti mandat kmetijskih občin na Notranjskem. Večina ni bila za to. Pri razgovoru o tej točki so nekateri poudarjali, da ni prav sprava mogoča, dokler zveza med Nemci in narodno stranko ne preneha. Za slovo so govorili gg. župniki: Podboj, Žlogar, Potočnik in dva odposlanca kmetov. G. Dr. Krek ni bil za združenje samo pri volitvah. Gg. kaplani Rudolf, Šinkovec, Kalan, Pešec, Osvald, Pristov, Kromar, bili so glavni govorniki „radikalne“ struje katoliškonarodne stranke. Za spravo so bili nadalje državni poslanec Pfeifer in deželni poslanec Pakiž, dekan Lavrenčič. Izmed gg. kaplanov se je čul uzklík: „Nobene sprave! Ali zmagati ali častno pasti“.

Glede na skupno postopanje slovenskih poslancev na Dunaju sprejel je shod naslednji predlog: „Shod zaupnih mož katoliško narodne stranke izjavlja, da naj poslanci, izvoljeni v državni zbor od katoliškonarodne stranke, složno in solidarno postopajo v narodnih uprašanjih z vsemi jugoslovanskimi poslanci.“

Glede na obliko tega složnega in solidarnega postopanja pa odločujejo izvoljeni državni poslanci katoliškonarodne stranke sami v sporazumu z vodstvom stranke. Pri razgovoru

o kandidaturi v gorenjskih kmečkih občinah (oglašena sta bila zanj g. prof. Tomo Zupan in g. Pogačnik iz Podnarta) prišlo je do razžaljivih opomenj orgljarskega mojstra g. Zupana iz Kamne Gorice, ki so uzbudila splošno ogorčenje.

Zadoščenjem omenjamo, da je g. predsednik Povše neumestne opomnje g. Zupana iz Kamne Gorice dostojno zavrnil. Volilni odbor pomnoži se na 90 članov, ki naj ukrepejo vse potrebno, glede na kandidature. G. vodja Povše izjavlja da ne preuzame, ker ima doma dovolj posla, nobenega mandata.

Zanimiva je bila razprava o kandidatu pete kurije. G. dr. Krek predlaga delavca g. Jožefa Gostinčarja. Postavi se odločno na stališče pravičnosti. Shod na predlog g. Kalana ni upošteval mnenja g. dr. Kreka ter se postavil na delavcem nasprotno stališče, ako-ravno je g. Gostinčar poudarjal, da če niso bili vlada in poslanci pravični nasproti delavcem, naj bode pravična vsaj katoliškonarodna stranka in naj prepusti ta mandat delavskemu stanu, ki nima nobenega upliva na ostale kurije, dočim sedaj poprejšnji volilci volijo dvakrat. Istega mnenja so bili g. Hladnik in navzočna delavca gg. Ziller in Jakopič. G. dr. Krek je izjavil, da ne sprejme mandata v peti kuriji, ki se mu je ponujal. Merodajne osebe so bile mnenja, da naj kandiduje v peti kuriji gospod dr. Ignacij Žitnik.

Odkrito moramo izjaviti, da nas je to postopanje osupnilo; pokazalo se je, da vlada v stranki velikanski razloček med praktičnim in teoretičnim krščanskim socializmom. Bodočnost pokaže, ali se delavci zadovolje s tem razločkom med prakso in teorijo. Lanske izjave ob dopolnilni volitvi po pokojnem kanoniku Klunu so pokazale, kje bodi g. dr. Žitniku mesto.

Gotovo bode sedaj govorila tudi „narodna stranka“. Zaradi tega se do onega časa uzdržujemo nadaljnjih besedi. Toda zamolčati ne moremo: če se bode pri razgovoru o zjedinenju „mešetarilo“ za mandate, pokopan je že a priori vsak kompromis.

Melusine- ustna in zobna voda

deluje izborno proti zobobolu in gnjilobi zob, utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust 1 stekl. 50 kr.

Jedina zaloga

lekarna M. Leustek v Ljubljani, Resljeva cesta št. 1, poleg mesarskega mosta. (24—3)

Josip Leuz,

trgovec

v Ljubljani, Resljeva cesta

kupuje ter plačuje po možno najvišji ceni, kakor

(35—1) **ribniški, angleški in onejida-krompir, želod, hrastove ježice, bukov žir, vsakovrstne rastline (korenine in perje) v vsaki množini.**

Plačuje takoj!

Na prodaj je za (29 2)

5000 gld.
jednonadstropna hiša

v Vodmatu

obseza joča 4 stanovanja in 12 let oproščena davka.

Poizve se natančneje pri tvrdki A. Hauptmann, Sv. Petra cesta v Ljubljani.

Gabrijel Ozelj,

tapetar,

v Ljubljani, Tržaška cesta št. 19.

se priporoča (21—3)

v izdelovanje vseh v njegovo stroko spadajočih predmetov.

Osobito se priporoča za delo na deželi.

JOSIP REBEK,

ključavničarski mojster,

Francovo nabrežje št. 13. LJUBLJANA Francovo nabrežje št. 13.

Priporoča svojo delavnico za naročanje vseh

ključavničarskih del

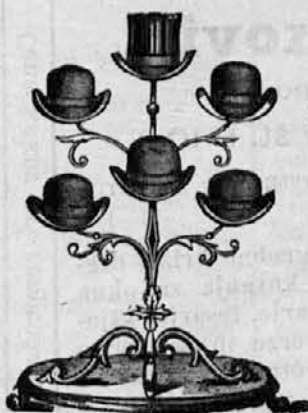
ter napeljava

(11—4)

hišnih telegrafov in telefonov.

Postavlja strelovode in prevzema tudi posamezna dela te stroke.

Cene nizke.

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu občinstvu najuljudneje priporočam svojo

bogato zalogo

najraznovrstnejših

klobukov, cilindrov čepic i. t. d.

Zagotavljam dobro blago in nizko ceno.

(8—3)

Velespoštovanjem

J. Soklič,

Stari trg št. 1 (pod Trančo).

FRANC ČUDEN,

urar,

Mestni trg. LJUBLJANA. Mestni trg.

Letošnja slaba kupčija primora me, ker mi je ostalo veliko blaga, prodajati po najnižji ceni in deloma pod svojo ceno, da razprodam nekaj svoje velike zaloge. Priporočam torej vsakemu svojo bogato zalogo zlatih, srebrnih in stenskih ur, verižic vsakovrstne zlatnine in srebrnine ter vabim slehernega, naj si blagovoli pri nakupovanju ogledati mojo zalogo. Zagotavljam najsolidnejšo postrežbo po kolikor mogoče nizkih cenah. (32-2)

Spoštovanjem

FRANC ČUDEN.**Janez Jax**

Ljubljana, Dunajska cesta 13.

priporoča svojo veliko zalogo

šivalnih strojev

(36-1)

in

strojev za vozarenje.

(biciklov, velocipedov.)

Ceniki franco na razpolago.

Josip Petrič,

čevljar,

Ljubljana, Opekarska cesta št. 32.

opozarja cenjene podpornike domačega obrta na svojo **izborno urejeno delavnico**. Izvršuje raznovrstno obutalo od najpreprostejšega do najfinejšega iz zanesljivega blaga prav trpežno in ceno. (18-4)

L. Mikusch,
Mestni trg št. 15

priporoča

**svojo bogato zalogo vsakovrstnih
dežnikov in solnčnikov**

po najnižji ceni.

(33-2)

Njegova Svetost

Papež Leon XIII.

naročil je po svojem zdravniku profesorju dr. Laponij-ju lekarnarju **PICCOLI-JU** v Ljubljani najsrčnejšo zahvalo za Njegovi Svetosti vposlano

tinkturo za želodec.

Omenjeni zdravnik, kakor veliko drugih odličnih profesorjev medicine so **Piccoli-jevo tinkturo za želodec** preskusili, ter jo priporočajo kot izvrstno krepilo za želodec, ktera krepi želodec, pomnožuje tek ter pospešuje prebavljanje in čiščenje.

Cena: 1 steklenica 10 kr., 12 steklenic z zavijem 1 gld. 36 kr., poštna pošiljatev 70 steklenic 6 gld. 50 kr.

Najvišje priznanje (28-2)

lekarnarju **PICCOLI-JU** v Ljubljani kot prirejevalcu **kapljic za želodec**, ktere je z zadovoljnim uspehom Nj. c. in kr. Visok. prejasna gospa prestolonaslednicavdova nadvojvodinja

Štefanija.

izvolila opetovano uporabiti. — Cena steklenici 20 kr., 10 steklenic 1 gld. 50 kr.

Naročila izvršuje točno proti podvzetju lekarna G Piccoli v Ljubljani.

Avgust Erzin.

Ljubljana, Kravja dolina št. 18. (Radeckega cesta)

priporoča (27-2)

svojo bogato zalogo premoga.

Cene:

Trboveljski premog 50 kilo 46 kr.

Kočevski „ „ „ 34 „

Drva žagane in sekane 50 kilo 50 kr.

Andrej Rovšek,

kipar,

LJUBLJANA, Kolodvorske ulice št. 34,

priporoča (15-1)

svojo delavnico

vsem preč. cerkvenim predstojništvom in vsem ljubiteljem domače umetnosti.

Pripoznano umetniško dovršena dela.

Brata Eberl,

Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 4.

Pleskarska mojstra (4-5)

c. kr. državne in c. kr. priv. južne železnice.

Slikarja napisov, stavbinska in pohištvena pleskarja.

Tovarna za oljnate barve, lak in pokost.

Zaloga originalnega karbolineja.

Maščoba za konjska kopita in usnje.

Alojzij Večaj,

pečarski mojster v Ljubljani,

Opekarska cesta št. 51.

priporoča svojo izbornu zalogo vsakovrstnih

pečij iz glinaste snovi

od najpreprostejših do najfinejših rujave, zelene ali bele barve. Izdeluje na željo tudi peči v poljubni drugačni barvi.

Natančno izvršuje naročila na štedilnike ter jamči za vse svoje izdelke jedno leto.

Cene nizke. (1-4)

FRANC PAVŠNER,

krojač v Ljubljani,

Vodnikov trg št. 4, nasproti c. kr. gimnaziju

se priporoča preč. duhovščini in slav. občinstvu v naročila na

duhovniško in civilno obleko

po poljubnem kroju, zagotavljajoč trpežno, natančno delo, uljudno postrežbo in kar možno nizko ceno. (6-5)

Knjigoveznica Fr. Breskvar,

preje L. Šverljuga,

pred škofijo, št. 6, poleg Katoliške Bukvarne,

se priporoča v vezanje vsakovrstnih knjig.

Molitvenike družbe sv. Mohorja po več vkup poslanih veže po primerno znižani ceni. V zalogi ima tudi za vse družbine knjige lepo izdelane platnice za knjigoveze po deželi. (19-4)

Opozarja tudi še na svoje krasno izvršene platnice za „Dom in Svet“, Wolfov slovar itd. — Naročila na kakoršesnobdi platnice izvršuje po želji ali načrtu natančno in ceno.

Naznanilo otvoritve!**Trgovina s papirjem in pisalnim blagom v Ljubljani.**

Selenburgove ulice št. 6. (Poleg nove pošte.)

Usojam se p. n. občinstvu uljudno naznanjati, da proglašam svojo prodajalnico še le danes za otvoreno, ko je dogotovljena njena oprava. Ker obujem z najboljšimi trgovskimi hišami, mi je mogoče imeti najboljše blago in postaviti najnižje cene. Prizadeval si bom, da bodem imel vedno najnovejše v zalogi, posebno pisarniške, šolske, risarske in pisalne potrebščine, vizitnice, kuverte in vse v to stroko spadajoče stvari. Opozarjam p. n. občinstvo na svojo povečano **knjigoveznico**, priporočujoč se za obilni obisk. (31-2)

S velespoštovanjem

J. BONAČ.**Najboljši
fabrikat!****I. kranjski
laneno-oljnati firnež.****I. kranjsko****čisto laneno olje.****Siccativ-firnež (sušilo)**

priporoča najcenejše

26-2

Adolf Hauptmann,

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežov, lakov in kleja v Ljubljani.

Andr. Druškovič,

trgovec z železnino

v Ljubljani, Mestni trg št. 9/10.

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnega v železarijo spadajočega blaga. (34-1)

Štedilnike, lonce, pozlačene nagrobne križe, drevesa za oranje, vodne žage in pile, kovanja za okna in vrata, vsakovrstno orodje za mizarje, tesarje, ključavničarje in kovače, cement, traverze in še veliko drugih za rabo v hiši ali pri obrtu potrebnih stvari.

Poštena postrežba.

Ignacij Čamernik

kamnosek,

v Ljubljani, Poljske ulice 28.

Priporoča se prečistiti duhovščini za vsa

kamnoseška cerkvena dela

oltarjev, prižnic, obhajalnih miz i. t. d.

Ima tudi lepo zalogo raznovrstnih

nagrobnihih spomenikov

in preskrbljuje na željo cele rakve.

Priporoča se tudi stavbinskim mojstrom in hišnim posestnikom za vsa stavbinska dela iz trdega kraskega kamna, katera točno, solidno in po nizkih cenah napravi. (12-5)

Brezplačno izdeluje narise, napravi obrise za cerkvena in stavbinska dela.